

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasiló
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

IV. Letnik

V Ljubljani 1. marca 1903.

Št. 5.

Učiteljski shod.

Gz časnikarskih poročil vidimo, da se misel sklicanja učiteljskega shoda obeta uresničiti. Misel, ki je bila prvotno vržena v precej nerodni obliki potom „Učit. Tovariša“ v svet, je dobila pravo lice potem, ko so jo dobili v realizovanje zrelejši možje. Iz prvotno namerjavanega političnega shoda postane stanovski shod, pri katerem lahko sodeluje in mora sodelovati vse učiteljstvo dežele. Pri tem našem poročilu se moremo opirati le na časnikarska poročila, ker oficijelno ni dobila „Slomškova zveza“ niti naš list od „Slov. učit. društva“, še nikakoršnega obvestila. Po časnikarskih poročilih bode pripravljani odbor obstojal iz zastopnikov štirih glavnih učiteljskih društev dežele, ter bodo govorili na shodu lahko zastopniki vseh štirih društev. Politika bona shodu izključena. In to je pri razmerah, kakoršne so, edino pravo. Kakor hitro se na tak shod privleče politika, je razkol gotov in sodelovanje vsega učiteljstva onemogočeno. Učiteljstvo je primorano računati na dobrohotnost vseh strank dežele, ker le potem, je omogočenoboljšanje našega gmotnega stanja.

Stvar, za katero se gre, je dovolj znana in dovolj preresetana. Zato se nam ne zdi potrebno iznova vsega naštevati, kar zahteva nujno sanacijo naših gmotnih razmer. Te razmere so itak dovolj kričeče. Shod naj bi bil velika demonstracija vsega stanu. Vidiyo naj našo bedo poslanci, pa tudi narod. Ako smo edini ter nastopimo kompaktno, je uspeh

gotov. Upajmo, da se bo vse gladko vršilo, vršilo res impozantno, pa uspešno. Upajmo, da se možje, ki sedaj vodijo akcijo, ne bodo dali premotiti od elementov, ki so prvotno vrgli misel o shodu med učiteljstvo kličoč jih na protestni shod proti obstrukciji. Ti elementi so hoteli učiteljstvo zlorabiti in mi mislimo, da je te elemente treba iskati izven stanu. Še sedaj, ko je misel o shodu nekako dozorela, in smo brali poročilo v „Tovarišu“ in „Narodu“, mislimo, da bi še sedaj neki elementi radi delali zmešnjavo in jih prav boli, da bo shod stanovski, ne pa strankarski. V „Narodu“ se poroča, da se v slučaju, ako deželni zbor o veliki noči ne bo zboroval, skliče učiteljski protestni shod proti obstrukciji. Bože mili! Za tak shod morejo biti le politični otroci ali pa slepci. Bodimo trezni, pa si oglejmo položaj kakor je v resnici. Proti obstrukciji so protestirali že vse drugi vplivnejši faktorji in ti protestirajo še vedno, a s kolikim vspehom — lahko vsak vidi. In to so res stari, skušeni politiki in diplomati, drugačni kakor kolovodje liberalnih učiteljev, ki so le krotke marijonetke „Slov. Naroda“. In ti stari politiki ne dosežejo ničesar, dasi imajo morda del davkoplačevalcev za seboj. Regulacija učiteljskih plač je pa pri vseh davkoplačevalcih dežele zelo nepriljubljena stvar. Da bi regulaciji na ljubo se poslanci udali, torej kapitulirali pred učitelji, ni misliti, zakaj poslanci se bodo morali prav za prav žrtvovati, ko bodo sklepali o regulaciji ter bodo morali svoje volivce-davkoplačevalce šele pridobiti za to. Da je pa regulacija tako nesimpatična pri ljudstvu, je del učiteljstva sam kriv, o čemur pa nečemo pisati v tem trenutku.

Mi tudi ne svarimo pred takim protestnim shodom, ker liberalno učiteljstvo ne posluša našega glasu. To pa rečemo: Pozitivnih uspehov za učiteljstvo shod ne bo imel drugih, kakor da bo par najboljših kričočev našlo kako posebno milost dež. šolskega sveta, družega pa prav nič.

O veliki noči dež. zbor lahko zboruje in bo tudi zboroval, ako sedanja vlada le hoče. Res pridejo pred regulacijo plač na vrsto še neke druge reči, a z regulacijo se lahko prične v prihodnjem zasedanju. Reči, ki pridejo na vrsto, so neodložljive in učiteljstvo bi bilo nespametno, ako bi tirjalo, da se odstranijo, ker to ni mogoče, pač pa mora učiteljstvo, ako hoče sebi dobro, želeti, da se te stvari, ki so nasprotnim strankam dež. zbora tudi znane, takoj uredé in je za regulacijo potem odprta pot. Torej: Mi smo za javen stanovski učiteljski shod in mi tudi z veseljem sodelujemo na tem shodu. Uspehov pričakujemo v sedanjih razmerah le od takega stanovskega nepolitičnega shoda. Vsak drugačen nastop učiteljstva bo pa brezuspešen in regulaciji naših plač naravnost kvarljiv. Kar se pa tiče protestnega shoda — je bil čas letos do 24. februarija; pozneje ne bo več takega efekta.

Memoriranje katekizma.

Po raznih listih se je že obravnavalo vprašanje, ali je opravičeno, da se otroci učé katekizem na pamet, ali da ga morajo memorirati. Naštevajo se vzroki pro in contra. Videti je, da novejši pedagogi, med njimi tudi nekateri kateheti, so v obče nasprotni memoriranju, torej tudi memoriranju pri katehetskem poučevanju.

1. Učenju na pamet zlasti nekateri pripisujejo, da otroci katekizem hitro pozabijo; mnogi ga že večino pozabijo do nastopne ure, in kako hitro se mora vse izpuhteti, ko izstopijo iz šole. Ko bi se bili otroci stvarno naučili resnic, ne pa po besedah, bi ne pozabili tako hitro.

Zastopniki takega očitanga hočejo tudi znanstveno dokazati svojo trditev. Kar si človek zapomni, pravijo, si zapomni po združevanju idej, po asocijaciji. Učenje na pamet se tako vrši, da se iste besede večkrat izgovarjajo v isti vrsti. Po tej poti nastane v našem mišljenju in predstavljanju taka zveza, da se izgovorivši prvo besedo spominjamo takoj druge, in ta nam pokliče v spomin zopet tretjo itd. Memoriranje je torej le poseben del asocijacije, kateri se omejuje le na besede, ne ozira se pa na predstave predmetov, dogodkov, čustev, nagibov itd. Torej je zelo enostransko, in ker so besede kot izrazi ali simboli pojmov brez posebne veljave, tudi tako učenje ne more imeti posebne cene.

Ta ugovor bi bil opravičen, ko bi ne bil tudi sam „enostransko“ zasukan. Tudi mi radi pritrdimo, da tako mehanično učenje, ki se ozira edino le na vrsto besedi, ne pa na pomen in logično zvezo posameznih besedi, torej ne na reč samo, ki jo pove katekizmovno besedilo, je malo vredno in da po taki poti pridobljena vednost ne more dolgo ostati v spominu. A takemu učenju se protivi vsaka katehetika. Ta naglaša, da naj katehet poprej razloži in pojasni vse to, kar si imajo otroci zapomniti. Katehet obravnava z otroci najprej verske resnice ali dogodke in kakor metodika zahteva, da se pri obravnavi svetnih predmetov končno glavna vsebina posname v določenem stavku ali stavkih, enako posname rezultat svoje obravnave ali kateheze v preciznih katehizmivih stavkih.

Torej nihče ne zahteva golo verbalnega memoriranja, marveč z besedo vred si mora otrok zapomniti dotično reč, ali, kadar misli na vrsto besedi, misliti tudi na to, kar pomenijo besede. Res je, da so lahkomišelní otroci, zlasti v prvih letih, nagnjeni k temu, da mehanično memorirajo, a moder katehet skuša z opomini in navodili ter s spretnim vpraševanjem zabraniti tak brezmišeln mehanizem.

2. Ugovarja se, da je za učence prevelika muka, ako se morajo dobesedno učiti verouka.

Izkušnja kaže, da se otroci sploh rajše in lažje uče dobesedno na pamet, kakor pa da bi le vsebino pripovedovali s svojimi besedami. Sicer pa tudi pri svetnih predmetih še ni nihče iznašel take metode, da bi si ne bilo kar ničesar treba zapomniti dobesedno. Zagotovimo pa tudi, da noben izkušen

katehet ne bo duhomorno zahteval dobesednega odgovora pri vsakem vprašanju, marveč bo vesel, če mu otrok zna s svojimi besedami lepo povedati vsebino, zlasti tam, kjer se ne gre za določene pojme verskih resnic n. pr. pri vprašanju, kako se moramo obnašati, kadar pristopimo k mizi Gospodovi itd.

Eno korist dobesednega učenja nam pa potrdijo tudi nasprotniki te metode, namreč to, da se otroci ob tem učijo pravilno govoriti. In za verouk je tudi še ta prednost, da se zgodaj privadijo umevati cerkveni jezik, da potlej lažje razumejo cerkvene govore, bogoljubne knjige itd.

Pripomniti nam je pa še to-le: Šola naj bi skrbela za to, da se pri otroku enakomerno razvijajo vse dušne sile; torej se ne sme zanemarjati s p o m i n, ker ga je pozneje v raznih stanovih jako treba. Za utrjenje spomina bi bile tudi v ljudskih šolah jako na mestu še posebne vaje, in bi se v to svrhu odločevali posebni odstavki, ki naj bi se jih dobesedno naučili na pamet. Ali ni modro, da se pa v to svrhu že itak porablja najimunitnejši in najpotrebnejši predmet — verouk!

3. Tudi mislijo nekateri, da bi bilo bolje, ko bi se verouk učil nazorno po zgodbah, po katerih bi otroci sami posnemali potrebne nauke za življenje; memoriranje katekizma pa naj bi se opustilo.

No, saj to se itak godi že zdaj, da se kolikor možno nazorno razlaga in pojasnuje katekizmovno besedilo. A to je pa tudi neizogibno potrebno, da se verske resnice zapomnijo v gotovih, določenih in preciznih stavkih, potrebno zdaj v dobi šolanja in za poznejše življenje.

Kako bi pa mogel katehet uspešno učiti in nadaljevati svoj pouk, ko bi si učenci nižjih razredov ne bili v spomin vtisnili v določeni obliki onih temeljnih resnic, na katere naslanja svoje nadaljno poučevanje v višjih razredih? In kako koristno je za posamezne vernike za vse življenje, ako so si v mladosti, čeprav v kratki obliki, vendar vse najpotrebnejše resnice vtisnili v spomin. Čeravno mnogo pozabijo, se vendar lahko zopet hitro naučijo, ker se jim ponavlja na isti način, kakor so znali v mladih letih.

V tem se vjemajo z nami najimunitnejši pedagogi in cerkveni dostojanstveniki. Navedem naj le nekatere: K e l l n e r, n. pr. zahteva, da se morajo katekizmovi stavki in nekateri izreki sv. pisma „trdno vtisniti v spomin in otroku za vse življenje podati kot neizgubljiv zaklad, na katerega se morejo naslanjati nadaljni nauki in opomini“. Isti Kellner odločno zametuje samo mehanično vtepanje katekizma, sicer pa pravi: „Nikakor mi ne pride na misel, da bi trdil, češ, teh reči se ni treba učiti na pamet; zahtevam le, da se ne sme učiti kot kaj tujega, le kot g o l e b e s e d e . . . K a r j e p r i v e r o u k u p r i š l o v g l a v o i n s r c e, t o s i m o r e i n m o r a u č e n e c z d o m a č i m p o n a v l j a n j e m z a t r d n o v t i s n i t i v s p o m i n i n s i c e r v g o t o v i, d o l o č e n i o b l i k i, d a i z š o l e t u d i s s e b o j v z a m e v ž i v l j e n j e i n t u r a b i v č a s n o i n v e č n o k o r i s t.“ — Če tako zahtevajo že svetni vzgojitelji in učitelji, je pač pričakovati, da duhovni pedagogi ne bodo drugačnega menjenja. In res se tega lahko prepričamo z njihovih spisov. Izmed množice naj imenujem le dva. N o s e r, ki je spisal jako rabno katehetiko, določuje: „V pridobitev trdnega in stalnega spoznanja krščanske vere

je potrebno natančno (dobesedno naučenje poglavitnih katekizmovih stavkov.“ In Schöberl, znamenit katehetski pisatelj, pravi celo: „Katekizem, ki obsega krščanski nauk v gotovi od cerkve potrjeni obliki, se je treba dobesedno naučiti, ker tako imajo učitelji in učenci zagotovilo pravega cerkvenega znanja in obenem varstveno oporo proti krivoverstvu, dvomu in neveri.“

Tudi premnogi cerkveni dostojanstveniki nam to potrjujejo, zlasti škofje, kateri imajo velike zasluge za katehetiko, n. pr. Bossuet, Colbert, Dupanloup, Gruber, pl. Ketteler itd. Še papeži so isto izjavili, n. pr. Klemen VIII, Benedikt XIII.

Vendar pa s tem nočemo priporočati nikakoršnega pedantstva, ker učenci so jako različni; nekateri imajo dober spomin, drugi si težje zapomnijo doslovno, pa imajo boljšo razsodnost. Torej bodi katehet po okoliščinah zadovoljen, če le dobi stvarno pravičen in popoln odgovor. Katehet sam pa naj bi se, kar možno, držal katekizmovega besedila. K.

Disciplina.

Nedavno sta se razgovarjala dva učitelja o svojem poklicu. — Na vrsto so prišla vprašanja o novejši metodi v realijah — o slabih uspehih v računstvu — in drugo. — Slednjič nanese pogovor na disciplino! —

„Ah — disciplina!“ — vzklikne mlajši — nekako razvnet. „Da, disciplina, ko bi jo imel! Vse bi dosegel. Izvršil bi svoje načrte! Deco bi vzgajal; k vsemu dobremu jo pripravil. S kakimi uspehi bi se lahko ponašal! — Pa nič mi ne pomaga. — Pripravljam se za pouk — in še koliko! Pišem dnevnik, natančno si razvrstim in obravnavam snov po najboljših metodah. — A kaj hočem? Še polovico snovi, odmerjene za gotovi čas, ne obdelam, ker potratim preveč časa z opominjevanjem, s skrbjo in trudom, da si ohranim otroke pazljive.“

In kako me to skeli! Najraje bi vse obesil na klin! Skoro sem zdvojil nad samim seboj — nad svojim poklicem.“ —

Opravičena tožba. — Učitelj, ki ne umeje mirno, enakomerno nadvladovati svojih učencev, je mučenec, da pravcati trpin. Sličen je konju, ki vlačí težko breme po strmem klancu navzgor, — a dosevši do vrhunca, zdrkne zopet za svojo težo v globočino. Spet poskuša, gre naprej, a ne posreči se mu, privleči bremena na vrh in se ga ondi rešiti. —

In včasih je le malenkost, ki jo je treba odstraniti, lastnost temperamenta ki bi je trebalo nadvladati.

Živahna veselost — črna dolgočasnost, preveč srca — ali premalo, oboje je kočljivo za disciplino.

Srečen tisti, ki mu njegova individualnost zagotovi trajno disciplino, neporušno avtoriteto. Komur ta sreča ni dana, se mora potruditi, da si po samovzgoji in premagovanju pridobi potrebnih lastnosti.

Marsikdo misli in trdi, da velika, lepa postava, močen glas uspešno podpira disciplino. — Mogoče je. A izkušnja nas včasih uči čisto drugače. V mislih mi je konkretni slučaj. —

Učitelj, majhna, skoro nezatna oseba. Govori malo — skoraj nič, — često le poluglasno, da njegovega glasu ne slišiš, če bi tudi nalašč prisluškoval pri šolskih vratih. — Učenci pa! To je veselje! Drug družega prekaša z lepim, glasnim odgovorom. Snaga in red je doma v njegovem razredu. In kako ga učenci ljubijo; kako ga spoštujejo — čeprav se jim nikoli ne kaže posebno prijaznega in dobrohotnega. — Resen je vedno, včasih celo reze k — četudi malokdaj. — A jezen nikdar, mehak nikdar! — Na njegovem mirnem obrazu ne moreš nikoli čitati, kaj se godi v srcu. — In prav v tem je gotovo čudovita moč njegove osebnosti, ki mu povsod in vselej zagotovi tako izvrstno disciplino.

Pa še nekaj. Srce njegovo je bilo vseskozi dobro in blago. Ljubil je otroke prav po očetovsko. Ena sama opazka mi je to nekoč razodela dovolj jasno. Bodi zabilježena.

Kakor vsakemu novincu — godilo se je tudi meni. Prve dni učiteljevanja se mi je kar studilo — gledati umazane, raztrgane otroke pred seboj (I. razred). Z ogorčenim glasom zahtevam snago in red od otročičev. Pritožujem se omenjenemu učitelju in pripomnim, da hočem z ostro kaznijo popraviti česar še manjka gledé reda in snage.

Kaj mi na to odgovori? „Prosim vas, potrpite! Glejte, otrok je ubog; kaj more revček zato, če so stariši tako zanikerni. — Ne bodite trdi do otrok. Umijte obrazek v šoli — da ve, kako je treba za snago skrbeti.“ —

Te besede so mi bile zopet ključ do zagonetke: „Kaj je treba za dobro disciplino?“ — Stroga vnanjost — a — mehko srce. — Da, dobro, čuteče srce — a zavarovano kakor jedrce sredi trde lupine.

Že desetletje mi je preteklo od tega v učiteljskem delovanju, in čedalje bolj uvidevam to resnico.

Vsa enakomernost in konsekvence ne koristita nič — če učenci preveč spoznajo dobrotno srce učiteljevo. Da, čim mehkejša je zrno, tem trja mora biti lupina, ki ga varuje. — Čim mehkejša je srce učitelja — tem bolj bodi zakovano v mirno resnost in strogost — sicer bo ranjeno, bo krvavelo vsaki dan.

V nekem učit. dnevniku stojé besede: „Srce ti bodi kakor suflêr na odru. Ta je sicer skrit — a le narekuje vsako besedo, pozna vsako situacijo. Če bi pa bil preglasen, ali se celo očitno pokazal na odru, pokazal bi vse.“

Tako bodi srce učiteljevo. Ono sicer vodi in giblje učiteljeve moči in narekuje prave besede — ali nikoli se ne pokaži očitno, sicer več škoduje kakor koristi. Le izredni slučaj dovoljuje izjemo.“ —

Pristavim še nekaj iz lastne skušnje. Prevzeti mi je bilo zanemarjen razred zadnjega šolskega leta. Slovel je zaradi malopridnežev, katerih je bilo nad sto. Razvajeni so, da jih ne bo mogoče ukrotiti.

Nekdo mi je dal svet: „Hudi bodite prve tedne, strogi in ostri, tako da učenci porekó: nestrpno je v šoli. Govorite le malo, tako malo, kakor bi se

vaš molk plačeval z zlatom. — Ne žugajte ničesar, ne obljubujte ničesar. — Prvi dan prečitajte učencem šolski red, ki naj potem ostane na steni. Storitite to popolnoma mirno, brez vsake napovedane kazni za slučaj prestopka. Taka napoved je čestokrat prva zanjka, v katero se vjame — ne učenec — ampak učitelj.“

Ta recept se mi je izborno obnesel. Spomnil me je tudi enega mojih profesorjev iz učiteljišča. Prvokrat je prišel v šolsko sobo. Kako hudo nas je pomeril vse povprek skozi svoje zlato obrobljene naočnike. Govoril je kratko — presekan. In gorje! Nekdo zašepeta! Na mah je bil zloglasni „Klassenbuch“ na mizi — nesrečno ime vpisano — ne da se je slišala poprej le ena grajalna beseda. Po razredu je zavladovala smrtna tišina. — In profesor je predaval dalje — kakor bi se nič ne bilo zgodilo. To nas je ozdravilo za vsa štiri leta.

Prve tedne smo mislili: „Ta ima pač kamen v prsih namesto srca.“ In bali smo se ga.

A kmalu smo ga tudi spoštovali in sicer vsi povprek. Spoznali smo njegovo pravičnost in poštenost. Nepristransko je sodil — ne za las drugače kakor po zaslugi, naj je bil pred njim Peter ali Pavel. —

Pa tudi ljubili smo ga. Enemu izmed nas se je zgodila krivica. Profesor zve o tem. Kako se je zanj potegoval in potrudil! Plemenito, nad vse blago srce njegovo je prišlo na dan, se nam je pokazalo v vsej lepoti in milobi. — Kdo bi mislil, da tiči za krinko strogosti in resnobe toliko do brote in ljubezni. In bil nam je vsem drag, kakor noben drugi profesor, tudi ne tisti, ki nam je dan na dan kazal dobrotno prizanesljivost. — Vzor nam je ostal za naše prihodnje delovanje v šoli. — Često se ga spominjam s hvaležnim srcem.

K sklepu še nekaj besed iz že omenjenega dnevnika. Zdi se mi vredno, da jih zapišem.

„Srečen učitelj, ki že po svojem temperamentu, svoji nravi in osebnosti nadvladuje učence. A ti? Tvoja živahnost in veselost, tvoje kipeče srce — ni li v celoti strup za disciplino, dasi tudi je v majhnih kapljicah — ki se podadó le redkokdaj — prečudno zdravilo, ki oživlja pouk in ogreva otroška srca. Varuj se! Kolikokrat te je zvodil tvoj temperament na led! Ponovi vsako jutro sklep: „resnost in mirnost ne le v besedah, ampak tudi v kretanju.“ — Ako se premaguje igralec na odru in stori često silo svoji naravi — le da je primeren svoji ulogi — zakaj pa bi se tebi to ne posrečilo? Teh šest ur pouka bodi kakor glumač — sicer je izgubljena tvoja sreča v šoli. Tvoj temperament, živahna tvoja nrav, ti jo ugrabi za vselej!“ —

Koliko tiči v tej opazki učit. dnevnika resnice, naj vsak presodi sam. Zdi se mi, da je vredna premisleka.

T.

Važna lekcija o učiteljskem ugledu.

„Primorski List“ je nedavno objavil na uvodnem mestu članek, ki bi prav dobro služil na kaki učiteljski konferenci kot referat za tema o učiteljskem ugledu. Stvari, ki jih člankar razpravlja so sicer marsikomu neljube, vendar zato nič manj resnične. Na vprašanje „So li (liberalni) učitelji poklicani voditelji naroda“, odgovarja „Primorski List“:

Poleg znanosti in neodvisnosti je še nekaj, česar naše učiteljstvo zdaj nima in zato zdaj ni sposobno za vodstvo. Kdor hoče uspešno voditi ljudstvo, mora pri ljudstvu uživati zaupanje. Naše ljudstvo pa, govorimo odkrito, malo zaupa učiteljstvu. Temu je kriva v prvi vrsti metoda sedanjega pouka. Govori danes s kmetom o naši šoli, z glavo ti zmaje, po strani te pogleda, kakor bi hotel nekaj povedati, pa se boji, ker ne vé, kakšnih mislih si ti. V prejšnjih letih so se otroci v treh, štirih letih naučili potrebnih reči in še nekaj nemščine — zdaj hodijo v šolo 8 let in komaj znajo nekateri čitati in pisati. V glavi njihovi pa mrgoli vse polno temnih žarkov fizike, naravoslovja, zgodovine, zemljepisja, slovnice, itd. Ljudstvo malo vé, da učitelj mora to in tako učiti, kar in kakor je predpisano, kakor zahtevajo novodobni učni načrti, ono gleda le na uspeh pri svojih otrocih in po tem sodi. „Toliko plačamo za šole, pa tako malo znajo otroci!“ to se sliši vsaki dan; in zato pada neka senca tudi na osebo učitelja, dasi po krivici. Kaj more pač učitelj za to, da se mora strogo držati učnega načrta, ki popolnoma nič ne odgovarja potrebam na deželi. Danes je pač že dokazano, da ljudska šola ni za ljudstvo, da se v njej ne poučuje to, kar je potrebno in koristno ljudstvu. Res marsikaj je dobro, ako človek zna. Dobro je znati zgodovino, fiziko, geometrijo, slovnico i. t. d., ali je pa to potrebno kmečkemu otroku, ki bo v svojem življenju imel vedno v roki le svoje orodje in k večjemu še vojaško puško! Od vseh teh nepotrebnih predmetov mu ostane nek mračen pojem, in še ta po nekaj letih izgine: „Hočete imeti analfabete?“ Ne. Za šolstvo žrtvuje kmečki stan največ in če ga danes vprašate, kaj želi, da se njegovi otroci v šoli naučijo, pové vam odločno: „kar je potrebno in koristno za nas kmeta“. Ljudstvo z veseljem pošilja otroke v šolo posebno v prvih letih, ko jih še ne more rabiti pri domačih opravilih in samo noče analfabetov. Ko bi se uvedla danes metoda „non multa sed multum“ t. j. ne mnogo predmetov učiti v ljudski šoli ampak malo in to dobro in natanko, bi bili uspehi gotovo prav dobri v tolikih letih poduka, in to bi učiteljstvu pomnožilo zaupanje pri ljudstvu.

Da učiteljstvo ne uživa popolnega zaupanja v našem narodu, je krivo drugič tudi samo. Naše ljudstvo je verno. Težko se kedaj posreči hudobnežem katoliško vero iztrgati iz srca našega ljudstva. Težko kedaj! Ako se v sedanjih časih sumničenja in obrekovanja in laži proti veri, proti cerkvi in njenim služabnikom ljudstvo še vedno tako trdno oklepa cerkve in duhovščine, tudi pozneje ne bodo mogli tega ljudstva odtujiti cerkvi.

Tu potrka lahko množica našega učiteljstva na svoja prsa: mea culpa; ugled in zaupanje pri ljudstvu smo sami zapravili. To verno ljudstvo vidi

v rokah učitelja prepovedane časnike, sliši njihove govore, sramoteče cerkev in duhovščino, vidi, kako zanemarjajo nekatere cerkvene zapovedi. Ali ne veste, da verno ljudstvo išče lepega zgleda pri svojih voditeljih, posebno pri onih, ki jih vsaki dan vidi, s katerimi vsaki dan občuje. Šolska mladina tudi želi lepega zgleda v cerkvi. Ta vzraste v može in žene, v očete in matere. Kako bodo ti zaupali onemu stanu, ki jim ni dal lepega verskega izgleda! Pomnite dobro: ljudstvo je verno.

In še dalje. Kako naj sodimo o onem drznem nastopu učiteljstva proti duhovščini, ki ima še vedno največ upliva na narod, če drugače ne, vsaj vsled svoje vzvišene službe. Največ vasi na Slovenskem je pa v sedanjih časih pač tacih, kjer si v nasprotujočem taboru stojita vzgojitelja ljudstva: duhovnik in učitelj.

Ljudstvo sliši iz ust učiteljevih, da se kot naprednjak smatra za nasprotnika duhovnika, mračnjaka in nazadnjaka. Učitelj vedno in ob vsaki priliki govori in zabavlja proti duhovnikom, pogreva laži o duhovnikih in cerkvi. Ljudstvo tudi ve, da so mnogi učitelji glavni sotrudniki in dopisniki „Soče“, v kateri blatijo in obrekujejo svo e duhovnike. Ali je to v čast učiteljstvu, mo to mogoče pridobi zaupanje pri vernem ljudstvu? Dvomimo!

Le naj bodo učitelji voditelji ljudstva! Zakaj ne! Vender predno se povzdignejo do te odgovorne časti, naj si pridobijo poleg znanosti in neodvisnosti tudi zaupanje pri ljudstvu, ako ga hočejo uspešno voditi. To si bodo pridobili le tedaj, ako bodo udani naukom sv. cerkve kakor je ono, ako bodo verni, kakor je ono. Dokler pa bode dr. Tuma učitelje proglašal za poklicane voditelje naroda, v resnici pa jih izkoriščal kot priganjače za svojo liberalno stranko, se verno ljudstvo ne bode pustilo voditi od učiteljev.“

Dopisi.

Ljutomer. Okrajno učiteljsko društvo je imelo dne 5 febr. svoje drugo letošnje zborovanje, katerega se je udeležilo štirinajst članov. Gosp. nadučitelj Vauda je nadaljeval predavanje o napakah pri otroških značajih. Opisal nam je prevzetnega, svojeglavnega, gizdavega in širokoustnega

otroka. Govoril je nadalje o prirojenih slabostih in duševnih defektih v obče in o otroški neobčutljivosti, ganljivosti in škodoželjnosti posebej. Končal bode to prav zanimivo razpravo v zborovanju dne 5. marca.

M.

Šolske vesti.

Nove šole. Občinski odbor v Ra-
dečah je sklenil ondi napraviti obrtno
nadaljevalno šolo in za ta namen
zagotovil primeren letni donesek. V Ve-
likem Trnu pri Krškem, kjer je bila
doslej enorazrednica, se bode z ozirom
na pomnoženo število učencev zidalo
novo šolsko poslopje s tremi učnimi so-
bami in stanovanjem za šolskega vodi-
telja. Stroški so preračunjeni na 27.000 K.
— V Koritnici se bode ustanovila
nova enorazrednica, prav tako v Juršičih.

**Odlok glede prošenj za službeno
doklado.** Deželni šolski svet je poslal
šolskim vodstvom okrožnico, v kateri
določa, da prosilec za priznanje pet-
letne doklade ni treba vlagati formalne
prošnje, temuč zadostuje, da ustmeno iz-
razijo svoje zahteve pri šolskem vodstvu
in predložé potrebne listine. Temu je
potem naloga poslati uradno poročilo na
okrajni šolski svet, ki je seveda prosto
kolektivine.

Šolstvo na Koroškem. Šolski nad-
zornik g. Fr. Woschitz v Šmohoru je
imenovan za nadučitelja na tamošnji šoli.
Nadučitelj g. E. Arnold v Podgorjah je
postal nadučitelj na Bistrici v Rožu. Iz
šolske službe je stopila učiteljica F Moll
na Dholici. — Na Dholici bodo zidali
novo štirirazredno šolo. Dela so razpisana
do 15. marca.

**Stroški ljubljanske občine za šol-
stvo.** V proračunu ljubljanske mestne
občine za tekoče leto so sledeče postavke:
1.) za ljudske šole 35 471 K, 2.) za državno
realno 7940 K, 3.) za obrtne nadaljevalne
šole 1200 K, 4.) za otroške vrtce 3380 K,
5.) za c. kr. umetno-obrtno šolo 15.624 K,
6.) za mestno višjo deklinško šolo 18.000 K,
7.) za Lichtenturnov zavod 522 K. Sku-
paj: 82.117 K. Za pokritje teh stroškov

služijo: 1.) obresti iz realčnega zaklada
2652 K, 2.) šolnina 1500 K, 3.) državni
prispevek za umetno-obrtno šolo 3100 K,
4.) deželni prispevek za obrtne nadalje-
valne šole 1300 K, 5.) prispevek obrtne
in trgovinske zbornice 800 K, 6.) najem-
ščina 720 K, 7.) dohodki višje deklinške
šole 9540 K

Učiteljske plače v Italiji znašajo
zdaj večinoma: Za učtelje 1 liro 86 ct,
za učiteljice 1 liro 52 ct na dan. Predlog
za zvišanje plač je v liberalnem italijan-
skem državnem zboru propadel. Občine
so tako preobložene z davki, da ne mo-
rejo zvišati doklad, država ima drugih
izdatkov dovolj — torej „učitelji“ naj
čakajo

Izpremembe med učiteljstvom. V
seji dež. šol. sveta dne 19. t. m. sta bila
imenovana: nadučiteljem za Ihan učitelj
g. Fran Jordan v Razdrtem, za defini-
tivno učiteljico na Raki pa provizorična
učiteljica gdč. Terezija Ivančič v Loškem
potoku. Premeščena je učiteljica gdčna
Ivana Velepich iz Šempetra na Krasu v
Postojno. Definitivni so postali na seda-
njem mestu učitelja gg. Ivan Štrukelj
v Robu in Frid. Žebre na Skaručini ter
učiteljice gdčne Helena Debevec v Kri-
žah pri Tržiču, Marija Perhanc v Ve-
likem Pudlogu in Marija Simončič v
Železnikih. V stalni pokoj je stopil nad-
učitelj na Blokah gospod Josip Bozja.
Za suplenta na enorazrednici v Doleh
je nameščen dosedanji suplent v Vel. Dolini
g. Fran Mušar mesto učitelja g. Matija
Jenko, ki je postal nadučitelj v Mirni.
G. Avg. Jensko je premeščen na Bled,
na njegovo mesto v Šmartnem pri Litiji
je provizorično nameščen gospod Rudolf
Pleskovič, doslej učitelj v Škocijanu.
— Gospica Milena Lazar, učiteljica v

„Šolskem domu“ v Gorici, je imenovana za učiteljico v Ormožu na Štajerskem. Namesto umrlega g. Antona Bajca je imenoval kuratorij obrtne nadaljevalne šole za zidarje v Renčah definitivnim voditeljem gosp. Rudolfa Vižintina in drugim učiteljem g. Urha Pavlico.

Deželni šolski svet za Kranjsko je odredil z ozirom na znani ministerski odlok, da se ima tudi pri nas v ljudskih šolah klasificirati vnanja oblika pismenih izdelkov z redom: 1.) prav lična (sehr gefällig), 2.) lična (gefällig), 3. manj lična (minder gefällig), 4.) nelična (nicht gefällig). Ta klasifikacija je po ministrskem odloku obligatna za učence treh zadnjih letnikov, a dež. šolski svet ima pravico ukazati jo tudi v nižjih razredih.

Razpisane učiteljske službe. Na tri-razrednici v Knežaku je stalno popol-

niti eno učno mesto. Prošnje do 15. marca t. l. na okrajni šolski svet v Postojni. — Štajersko Na štirirazredni dekliški šoli za okolico v Ljutomeru (s plačo II. razreda) je razpisana služba učiteljice za stalno in na trirazrednici v Cezanjevcih učiteljska služba s plačo III. razreda in prostim stanovanjem v stalno oz. začasno nameščenje. Prositelji oz. prositeljice naj vložé svoje redno opremljene prošnje do 15. marca pri dotičnem krajnem šolskem svetu. — Goriško. V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenje mesto učitelja in eno mesto učiteljice na trirazredni ljudski šoli v Renčah in mesto učitelja-oditelja na enorazredni ljudski šoli v Dobravljah. Prošnje do 3. marca na dotične krajne šolske svete.

Drobtine.

Ob jubileju sv. Očeta. Naše misli in želje pohité dné 3. marca v Rim, kjer praznuje Leon XIII. svoj srebrni jubilej. Petindvajset let — dolga doba in le poedincem v dolgi vrsti papežev je bilo prisojeno jo učkati. Zato pa kipé ob tem slavnostnem dnevu sahalne molitve proti nebu, ki je toliko časa ohranilo to dragoceno življenje v korist cerkve in narodov. — Mnogostransko je bilo v tem času delovanje Leonovo. Slavé ga kot umnega vladarja, pravičnega sodnika, velikega učenjaka, kot prijatelja satiranih stanov, zavetnika znanosti in umetnosti, a mi častimo v njem zlasti velikega učitelja vsega krščanstva. Učiteljeva umetnost sloni na natančnem spoznavanju duševnosti svojih

gojencev. Vse kar živi in giblje v mladem srcu in kar se poraja v njega tajnih globinah, vse mora vsgojitelj poznati, si rastolmačiti in napeljati na pravo pot. In kako natančno pozna Leon ljudsko dušo! Vsa velika vprašanja naše dobe in vse njene zmote, vse strasti in nag-njenja srca, ki se pojavljajo zdaj na ta. zdaj na drugi način, s kratka vse življenje človeške družbe obsega njegov veliki um. Vsemu najde pravi pomen in izraz, vedno rasločujoč čisto resnico od zmote. In kolika učiteljska modrost odseva iz Leonovih okrožnic! Pri natančnem razumevanju in sanimanju za vse svetne zadeve, pa ne izgubi sv. Oče nikdar vsgojnega namena ispred oči vedno kažoč človeštvu večni cilj,

za katerega je ustvarjeno. Tako se kaže Leon povsod velikega učitelja in vzgojitelja krščanstva.

Sredi mnogoštevilne množice, zbrane od vseh krajev sveta bode Leon XIII. praznoval svoj veliki god. In med to množico, razvneto svetega navdušenja, bode zastopan naš narod s svojim višjim pastirjem na čelu. Mi, ki nas zadržuje dolžnost v domovini, se ta slavnostni dan v duhu pridružimo svojim rojakom, zbranim ob prestolu svetega očeta in zakličemo iz dna srca: Bog nam ohrani Leona še mnoga, mnoga leta!

† Andrej Turk. Dne 16. februarja je umrl v Št. Vidu pri Zatičini starosta kranjskega učiteljstva g. Andrej Turk. Raniki je dosegel visoko starost 95 let Bil je izgleden in neumorno delaven učitelj. Pri ljudstvu je užival spoštovanje in zaupanje. Zato je mnogo let opravljal župansko službo v šentviški občini. Občini Pogreb je bil 18 februarja ob mnogoštevilni udeležbi učiteljstva in ljudstva Naj v miru počiva!

Umrl je dne 18. februarja vlč. g. Ivan Skuhala, dekan in župnik v Ljutomeru, v 56. letu svoje starosti Pokojnik je bil dalj časa ravnatelj knezoškofijskega dijaškega semenišča in bogoslovski profesor v Mariboru. Iz nemščine je prestavil Knecht-ove male zgodbe svetega pisma, ki dobro služijo katehetom v nižjih razredih ljudske šole.

† Jožef Dolinar. Dne 22. januarja je umrl v Krašnji učitelj-voditelj Jožef Dolinar po dolgotrajni bolezni v 58. l. Rajnik je bil še učitelj stare šole, zelo veren in značajan. Pogreba dne 24. januarja se je udeležilo mnogo tovarišev in drugih župljanov R. I. P.

Učiteljišča med Slovenci. „Süddeutsche Presse“ je nedavno objavila

znamenit članek o višjih šolah pri Slovencih. Nas zanima tu zlasti poglavje o učiteljiščih. Že površen pregled teh zavodov nas poučuje, da je za vzgojo slovenskih učiteljev in učiteljic zelo slabo preskrbljeno, tem slabše, čimbolj gremo od juga proti severa. Začnimo!

Koper: Učiteljišče s slovenskim hrvaškim in italijanskim oddelkom. Slovenski oddelek je imel l. 1902/3. 68 gojencev, hrvaški 13, italijanski 68; nemški jezik je učni jezik za več predmetov, zrelostni izpit se napravlja za ljudske šole s slovenskim, hrvaškim, italijanskim in nemškim učnim jezikom.

Gorica: žensko učiteljišče z italijansko nemškim in slovensko-nemškim oddelkom; hrvaščina ni obligatna; zrelostni izpit se napravlja za ljudske šole z italijanskim, slovenskim in nemškim učnim jezikom.

Ljubljana: Učiteljišče z moškim in ženskim oddelkom. Učni jezik nemški in slovenski. Zrelostni izpit se napravlja za ljudske šole z nemškim in šole s slovenskim učnim jezikom

Maribor: Učiteljišče z nemškim učnim jezikom. Slovenščina je za slovenske gojence obligatna, ne pa za nemške; zrelostni izpiti za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom. — Iste razmere so tudi na zasebnem učiteljišču č. šolskik sester v Mariboru.

Na deželnem ženskem učiteljišču je učni jezik nemški; slovensčina ni obligatna.

Celovec: Učiteljišče. Slovenščina ni obligatna; zrelostni izpiti se napravlja za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom.

Gradec: Žensko učiteljišče. Slovenščina ni obligatna. Zrelostni izpiti se napravlja za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom. Rezultat: Slovenci nimamo niti enega učiteljišča s

slovenskim učnim jezikom v vseh predmetih. Deloma se gledé na jezikovno izobrazbo strinjajo z organizacijskim statutom le učiteljišča v Kopru, Gorici in Ljubljani, kjer je slovenščina učni jezik vsaj za nekatere predmete. Določbam organizacijskega statuta pa popolnoma nasprotuje uredba zavodov v Mariboru, Gradcu in Celovcu. Slovenci moramo zahtevati: Učiteljišča s slovenskim učnim jezikom za vse predmete, kjer se poučuje nemščina le kot neobligaten predmet.

Umetnost v šoli. Virtembersko ministrstvo je odredilo za izobrazovanje umetniškega čuta pri učencih, naj se v šolskih sobah na stene namestijo primerni okraski, a učitelji naj svoje učence opozarjajo na umetne spomenike in zgradbe. Naučno ministrstvo priporoča zlasti Seemanove slike in katalog: „Die Kunst im Leben des Kindes.“ Državne umetnostne zbirke morejo posamezni razredi ogledavati tudi izven določenega časa, a se morajo preje prijaviti. Tako bode ustrezno umetnosti in šoli, učiteljem in učencem.

Pouk v plavanju. V Hamburgu se poučujejo otroci že nekoliko let v plavanju in sicer ob urah, ki so odločene za telovadbo, z izvanrednim uspehom. Pouk v plavanju se vrši v vseh šolah, ki niso več kot 15 minut oddaljene od kopališča v rekah ali od zatvorjenih dvoran za plavanje. Senat in meščanstvo so sklenili povečati število teh dvoran, da more šolska oblast razširiti pouk v plavanju. Ker narašča število takih šol, iščejo tudi več pouka zmožnih učiteljev. Učitelji pozvani po okrožnici so se izjavili, da so pripravljene usposobiti se v ta namen. Tudi učiteljske pripravnike bodo urili v tej stroki.

Omika ženstva. Na berlinski universi je gospodična pl. Jung 15. decembra l. l. z odliko prestala strogi doktorski izpit

iz modroslovja. — Na Ruskem so mesca novembra l. l. 150 gospodičen naenkrat promovirali za zdravnice. S tem se je ruskim damam po petindvajsetnem presledku zopet odprla zdravniška praksa. — Na ameriškanskih observatorijih je zdaj nastavljenih 35 astronomk, ki se zlasti pečajo z fotografiranjem nebesnih teles. V Evropi ženske še nimajo dostopa k takim službam. — Na Saksonskem je vsled posebnega vladnega odloka učiteljicam dovoljeno, da smejo na vseučilišču poslušati predavanje iz pedagogike in delati izpite iz te stroke.

Pomožne šole na Nemškem. Na Nemškem obstoji neko društvo „Hilfsschulverband“, ki ima plemenito nalogo, da ustanavlja šole, v katerih se morejo poučevati in vzgajati slaboumni in slabonadarni otroci. Dočim je krščanska ljubezen že dalj časa skrbela za otroke, ki imajo kako telesno napako, se za slaboumne ni ničesar storilo. Še tedaj, ko so že dolgo bili ustanovljeni zavodi za slepce in gluhoneme, je komaj kdo mislil na to, da poskrbi za vzgojo tistih, ki so slabotni na umu. In vendar je to delo prav tako potrebno in važno. A trpljenje slabonadarnih otrok ni tako očitno; zato so je prezirali in take otroke pošiljali v navadne ljudske šole. Tam pa niso dobili primerne vzgoje in še zadnja iskra duševnega življenja se je v njih zamorila. Brez potrebne vednosti in spretnosti so ti nesrečneži stopili v svet in kmalu prišli v ubožnice ali pa ječe. Tu so se izkazale pomožne šole kot zelo koristna naprava. Njih delovanje izpričuje, da se večina slabonadarnih otrok s primerno vzgojo vendar le usposobi za koristne ude človeške družbe. Zato so pomožne šole zelo važne za vsako državo in občino in veselo je znamenje, da se je njih število zadnja leta pomnožilo. — Dočim je bilo leta 1898, ko se je društvo „Hilfsschulverband“

osnovalo, na Nemškem 52 pomožnih šol, jih je zdaj že 174. Skoraj vse imajo svoj poseben učni zistem in strokovno vodstvo. Društvo ima še večje načrte. V vsakem razredu naj bilo le 15 učencev. Vzgojna in učna sredstva naj so: ljubeznivo ravnanje in potrpežljivost, intenzivna uporaba nazornega in jezikovnega nauka, dalje pouk v ročnih delih. Tako je mogoče povprečno 80 % slabonadarjenih otrok usposobiti za preprost poklic. — Štastika izpričuje, da je na 1000 prebivalcev šteti po enega slaboumnega otroka in da se torej mesta z 20 000 prebivalci že lahko uspešno posveté temu delu usmiljenja. — Nemško društvo „Hilfsschulverband“ bode imelo o veliki noči svojo četrto glavno skupščino.

Žensko vprašanje. Predsednik pruskega centralnega društva za blagor delavskih stanov zahteva v neki spomenici več novih služb za neomožene ženske srednjih stanov. Tem prišteva: 1.) na polju znanosti: zdravniško prakso z raznimi strokami, gotovo pa naj bi bile ženske asistentinje pri ženskih boleznih; za babice in bolniške strežnice so ženske že sedaj nameščene. 2.) na umetnostnem polju: slikarstvo, kiparstvo, izdelovanje modelov, litografija, risanje vzorcev i. t. d. 3.) na tehniškem polju: izdelovanje kemičnih in mikroskopičnih preparatov, optičnih predmetov, služba pri telegrafu in pošti. prodajanje vozniških listkov na železnicah 4.) pri trgovini: knjigovodstvo, blagajništvo, prodajanje blaga, delo v bukvarnah in knjižnicah 5.) pri obrti: čevljarstvo, kovaštvo, tiskarstvo in knjigovezništvo, izdelovanje ur in njihovih sestavin, ložja zlatarska dela, lakiranje i. t. d.

Da se ženskam omogoči izvrševanje teh poklicev, pravi spomenica, je želeti, da bi se dekliške šole bolj ozirale na prihodnji poklic deklet; poleg tega pa naj bi se ustanovili posebni zavodi, kjer

naj bi se šoli odrasla dekleta izobraževala za omenjene službe.

Gostilniški utrinki. V neko ljubljansko gostilnico zahaja mož, ki je jako „brumen“, ki hodi v cerkev in pa v „Katol. dom“. In v tisto gostilno hodi učitelj (drugi gostje se ne bodo spuščali v take pogovore), ki pa ni „brumen“, ki seveda ne hodi v „Katol. dom“, ako tudi morda gre še v cerkev. Ta dva moža — eden seveda „analfabet“, drugi inteligenten moderen učitelj — ne sedita pri isti mizi, ampak se pogovarjata od mize do mize. En tak pogovor je prinesel zadnji „Tovariš“ („brumen“ analfabet govori kakor „Ježov“ „Žane z Iblane“.) „Veja, gspud, vera peša, vera. Pa veja tud zakaj?“ Kdor pa „Narod“ bere in vrh tega še „Rodoljuba“ prebira, pa ni nikdar v zadregi, ko nanese govor na take reči. „Inteligentni“ gost se odreže: „O, vem, krivi so duhovniki temu sami.“ „Analfabeta“ pa tak odgovor ni umoril, ampak je odgovoril: „O, niente, gspud, bom jest jm povedu, vsega tega so uržah učiteli, k po šulah učejo zopr vera.“ Kako sta si dalje dokazovala, „Tovariš“ več ne pove, pa bržkone je zmagal „Narodov“ analfabet. Rastogotil ga je bil gotovo, ker je šel to duhovitost objaviti s pikantnim napisom: „Za Slomškarje!“ Kako pridemo mi v to zvezo, nam ni prav jasno. Mi ne hodimo po ljubljanskih zakotnih gostilnah, torej nas tudi nihče ne napada. Ta stvar nas čisto nič ne briga. Ako pa misli „Tovariš“, da mora biti stanovska kolegijalnost tolika, da morajo Slomškarji, ki ne hodijo po takih krajih, potegovati se za čast in ugled vsakega učitelja, ki je v zakotni gostilni razžaljen, se vendar „Tovariš“ nekoliko moti. Mi imamo dovolj drugega dela.

Katoliški učitelji pri ministerskem predsedniku in naučnem ministru.

Širinajstega februarija je šla deputacija katoliškega učiteljskega društva za Tirolsko k ministerskemu predsedniku Körberju in naučnemu ministru Hartlu. Deputaciji so se pridružili poslanca doktor Kathrein in dr. Tollinger in predsednik avstrijske učiteljske zveze ravnatelj J. Moser. V imenu učiteljstva je govoril društveni predsednik Bonell. Naslikal je žalostno gmotno stanje učiteljstva v svoji domovini, opozoril na zle posledice in sklenil s prošnjo, naj bi država pomagala in omogočila parlamentarno obravnavo predloge o izboljšanju plač v tirolskem deželnem zboru. Ministerski predsednik pl. Körber in naučni minister Hartl sta priznala, da so zahteve tirolskega učiteljstva opravičene. Naučni minister je še pripomnil, da je gledé državne podpore v prvi vrsti finančni minister kompetenten in da se mora zadeva najprej rešiti parlamentarnim potom. Dalje je povdarjal, da je taktika katoliškega učiteljstva na Tirolskem v tej zadevi popolnoma prava in da njegove zahteve ne kažejo tistega nemirnega duha, ki se žalibog drugod pojavlja. Dr. Kathrein je vprašal ministerskega predsednika, bi li osrednja vlada privolila deželni naklad v syrho, da se učiteljstvu zvišajo plače; predsednik je pritrdil. Ravnatelj Moser je slednjič zagotovil ministerskemu predsedniku, da bode katoliško učiteljstvo kakor na Tišolskem, tako tudi drugod vedno delovalo v dinastičnem in državnem zmislu. Dr. Körber je odgovoril, da je edino le tej taktiki zagotovljen uspeh.

Društvo za varstvo božjastnih otrok. V Pragi se je osnovalo tako društvo, kateremu je namen, da uredi vzgojni zavod za božjastne otroke. Ustanovni član je tisti, ki plača enkrat za vselej 500 K, podporni plačujejo po 2 K na leto. Odboru je na čelu praški nadškof. Njemu pristojna potrditi izpremembo pravil, od-

ločiti o razhodu društva itd. Novo humanitarno društvo, ki hoče zlasti skrbeti za božjastne otroke, bode osnovalo tudi kolonijo odraslih božjastnikov. Društvo je dobilo takoj v začetku mnogo članov in dobrotnikov.

Šolska vest. Trirazrednica na Viču se razširi v štirirazrednico, enorazrednica v Voklem pri Kranju pa v dvorazrednico.

Kaj pa je s protestnim shodom? „Učit. Tovariš“ piše: Odbor „Slovenskega deželnega učiteljskega društva“ je sklenil v svoji seji dné 15. t. m. sklicati o velikonočnih počitnicah učiteljski shod. Na dnevnem redu bo ena sama točka, in sicer: „Izboljšanje gmotnega stanja kranjskemu učiteljstvu.“ Povabljeno bo na ta shod vse kranjsko učiteljstvo brez izjeme. V ta namen sta se pooblastila gg. predsednik in tajnik, da povabita k sodelovanju zastopnika „Slomškove zveze“, nemškega deželnega učiteljskega društva: „Krainischer Landeslehrerverein“ in zastopnico „Društva slovenskih učiteljic“. Na shod bodo povabljeni tudi vsi kranjski deželni poslanci, ki bodo imeli pravico tudi govoriti. Izmed učiteljstva bodo govorili štirje govorniki, in sicer po en zastopnik imenovanih štirih deželnih učiteljskih društev. Govornika bo vsako društvo samo izvolilo, a govor bo moral vsak teh štirih učiteljskih govornikov poslati poprej pripravljalnemu odboru v cenzuro. Politike se ne bo smel noben učiteljski govornik dotikati in ne žaliti zastopnikov posameznih političnih strank. Ali bo ta shod javen, ali se bo vršil po § 2., o tem bo sklepal pomnoženi pripravljalni odbor, v katerem bodo bržkone zastopniki vseh poprej imenovanih štirih deželnih učiteljskih društev. Ta shod se bo pa seveda vršil le, če bo zboroval deželni zbor.“ Poziv na protestni shod zoper obstrukcijo, ki ga je priobčil „Narod“, je tu popolnoma izostal. Ali se

je vendar tudi pri „naprednih“ učiteljih začelo daniti?

Poseben šolski nadzornik za krščanski nauk bi se moral v Celju na staviti za mestne šole. Tako zahteva „Deutsche Wacht“. In zakaj? Ker si upajo katol. katehete na nemških šolah katoliškemu otrokom dokazovati, da je katoliška vera edino prava in da potemtakem luteranska ne more biti prava. To je po nazoru mlečnega urednika vahtaričnega skranja predrznost, da si upa katehet v Celju trditi, da je celjska Staatsreligion kriva vera. Težko bi bilo rešiti vprašanje, kdo naj bo nadzornik pri katoliškem krščanskem nauku. Po vahtaričinih na svetih bi bil za to najboljši protestantski pastor May.

Sklep tečaja na slovensko-nemški nižji gimnaziji v Celju. Na tem zavodu je bilo v prvem tečaju 188 slovenskih dijakov. Izmed teh je bilo v prvem razredu (a in b) 76. Odliko je dobilo 23, in povoljno je študiralo nadalje še 125 dijakov, z dobrim uspehom je torej dovršilo prvi tečaj skoro 80% vseh dijakov. Če se pomisli, da bodo v drugem tečaju dijaki še bolj napeli svoje moči tako da dobé tudi nekateri izmed onih ugodno kvalifikacijo, ki je v prvem tečaju še niso mogli doseči, tedaj se mora priznati, da so učni uspehi na tem zavodu prav dobri, kar je za zavod sam najlepše priporočilo.

Otroci kot pričé pred sodiščem. Pravniki so že dalj časa prepričani, da se neodraslim pričam po našem pravdnem

redu pripisuje prevelik pomen, ker so večkrat zelo nezanesljive. Zanimivi poizkusi so se v tem oziru vršili nedavno v Šleziji in sicer z učenci ljudskih šol in srednješolskimi dijaki. Iz vsacega razreda so izvolili po dva učenca in vsakemu izmed njih posebej izročili isto podobo s pozivom, da si jo natančno ogleda. Podoba je kazala kmečko sobo, kjer je bila družina zbrana pri južini. Ko si je učenec podobo eno minuto ogledoval, so mu jo vzeli in zahtevali od njega kratek opis. Preje pa so ga vprašali, koliko časa je podobo ogledoval. Že tu se je pokazalo, da največ učencev nima pravih časovnih pojmov. Iz ene minute so nastale 3 ali celo 5. Izpoved se je zabilježila, napak niso popravljali. Drugi dan so stavili učencem celo vrsto vprašanj, ki so se nanašala na ogledovano podobo. Tu se je pokazalo, da so bile izpovedi glede barv večinoma napačne. Tretji dan so zahtevali od otroka zopet kratek opis, in četrti dan so ga zopet izpraševali. Tu se je pokazalo, da so se izjave pri drugim zaslišanju od prvega zelo ločile. Najzanimivejši so bili poizkusi s sugestijo. Otrokom so stavili namenoma vprašanja z napačnimi podatki. In v prav mnogih slučajih so otroci prejšnje pravilne izjave izpremenili z ozirom na napačna sugestivna vprašanja. Material, ki se je pri teh poizkusih nabral, bode natančno obdelan, da se poda dokaz, kako nezanesljive so izpovedbe nedoraslih prič, če prav zatrjujejo, da se kakega predmeta dobro spominjajo.

Listnica upravnštva.

Gg. Ivan P. v Sv. R. v Slov. gor. in Ant. P. v Sm. p. Nov. m. S poslanim poravnano do konca 1. 1902. — G. Jakob R. na P. Štaj. Poravnano ves dolg. — Slavni sam. č. 3 s. v C. Poravnano za 1. 1902.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec. Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.